

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่องการปฏิบัติและทัศนคติ เกี่ยวกับการทำหมันของสตรีใน เขตชนบทของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยในครั้งนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยบัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการเลือกใช้การทำหมันของคู่สมรสใน เขตชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดย สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2530 ซึ่ง พบว่าสตรีที่มีอายุ 15 - 49 ปี และกำลังอยู่กับสามี ทำหมันร้อยละ 38.63 (รวมทั้งการ ทำหมันของสามีด้วย) และในบรรดาสตรีที่ยังไม่ได้ทำหมัน เมื่อถามถึงความคิดที่จะทำหมันใน อนาคต ร้อยละ 42.3 ตอบว่าจะทำหมันในอนาคต และอีกร้อยละ 57.7 ตอบว่าไม่คิดทำ บัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาว่ามีผลต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันหรือไม่เพียงใดนั้น ได้แก่ อายุของสตรี อายุของสามี อายุบุตรคนสุดท้ายของสตรี จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรี อาชีพของสตรี อาชีพของสามี รายได้ต่อปีของครอบครัว การศึกษาของสตรี การศึกษาของ สามี การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรี บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรี ระยะทาง จากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ระยะเวลารับรู้ เรื่องการทำหมันของสตรี แหล่ง ข่าวสาร เรื่องการทำหมันของสตรี ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คน และ ทัศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมัน โดยในการวิเคราะห์ที่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของ สตรีเข้ามาร่วมพิจารณาความสัมพันธ์ของบัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคต เพื่อให้การแปลความหมายถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น สถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ, Chi-Square test และ Cramer's V (v) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้วัดขนาดของ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

อนึ่ง การวิเคราะห์ในเรื่องการทำหมันมีสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวน 499 ราย และ ตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ในเรื่องความคิดที่จะทำหมันในอนาคตมีสตรีที่ยังไม่ได้ทำหมันตก เป็น ตัวอย่างจำนวน 307 ราย และก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไปได้แสดงอัตราร้อยละของ การทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตจำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรี เพื่อ เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีที่มีต่อการทำหมันและความคิดที่

ที่จะทำหมั้นในอนาคตดังต่อไปนี้คือ

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้น ในอนาคต

จากตารางที่ 11 พบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีมีผลในทางบวกต่อการทำหมั้น ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน ทำหมั้นในอัตราร้อยละ 24.9 จากนั้นร้อยละของการทำหมั้นได้เพิ่มมากขึ้น เป็นร้อยละ 52.4 เมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีเพิ่มขึ้น เป็นมากกว่า 3 คนขึ้นไปตามลำดับ และความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 (Chi-Square = 38.53) ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วยสถิติ Cramer's V (V) มีค่าเท่ากับ 0.28 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ*

สำหรับความคิดที่จะทำหมั้น ในอนาคตของสตรีกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำหมั้น กลับพบว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมั้น กล่าวคือ สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน คิดจะทำหมั้นสูงสุดร้อยละ 58.8 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมั้นได้ลดลง เป็นร้อยละ 16.1 เมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเพิ่มขึ้น เป็น 3 คนขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 (Chi-Square = 52.36) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วยสถิติ Cramer's V (V) มีค่าเท่ากับ 0.42 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

* สำหรับเกณฑ์ในการจัดลำดับของความสัมพันธ์ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

.70 และมากกว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
.50 และ .69	มีความสัมพันธ์ในระดับมากพอสมควร
.30 และ .49	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
.10 และ .29	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
.01 และ .09	มีความสัมพันธ์ในระดับแทบไม่มีความสัมพันธ์เลย
.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย

ตารางที่ 11 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี
จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
0 - 2 คน	24.9 (62)	75.1 (187)	50.1 (249)	58.8 (110)	41.2 (77)	61.3 (187)
3 คนขึ้นไป	52.4 (130)	47.6 (118)	49.9 (248)	16.1 (19)	83.9 (99)	38.7 (118)
รวม	38.6 (192)	61.4 (305)	100.0 (497)	42.3 (129)	57.7 (176)	100.0 (305)
			$\chi^2 = 38.53$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00	$\chi^2 = 52.36$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
			Cramer's V (V) = 0.28	V = 0.42		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อายุสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคต

ผลจากตารางที่ 12 พบว่า อายุมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน นั่นคือ เมื่ออายุของสตรีเพิ่มมากขึ้นร้อยละของการทำหมันจะเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสตรีในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปีทำหมันร้อยละ 14.0 จากนั้นร้อยละของการทำหมันได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.8 และ 46.9 เมื่ออายุของสตรีเพิ่มขึ้นเป็น 25 - 34 ปี และ 35 ปีขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าอายุของสตรีน่าจะมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน และ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า อายุมีผลต่อการทำหมันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.00 (Chi-Square = 37.92) ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วยสถิติ Cramer's V (V) เท่ากับ 0.28 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

ในด้านความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรีกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำหมันกลับพบว่าอายุของสตรีมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมัน กล่าวคือ สตรีในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดจะทำหมันร้อยละ 61.2 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันเริ่มลดลงเป็นร้อยละ 59.4 และ 10.8 เมื่อกลุ่มอายุสตรีเพิ่มขึ้นเป็น 25 - 34 ปี และ 35 ปีขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีที่มีอายุน้อยกว่าส่วนใหญ่ได้ทำหมันไปแล้ว ส่วนสตรีที่เหลืออยู่ยังคงเป็นสตรีที่มีอายุน้อยเป็นกลุ่มใหม่ที่เพิ่งรอเข้ารับบริการทำหมันในอนาคต ดังนั้น สตรีกลุ่มนี้จึงน่าที่จะมีความคิดที่จะทำหมันในอนาคตมากกว่ากลุ่มสตรีอายุสูงที่ยังไม่ยอมรับการทำหมัน และ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า อายุมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 (Chi-Square = 70.94) ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย Cramer's V (V) เท่ากับ 0.48 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เนื่องจากเป็นที่ทราบแล้วว่า การทำหมันไม่ได้เป็นผลหรืออิทธิพลมาจากอายุเพียงปัจจัยเดียว และผลการวิเคราะห์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตกับตัวแปรอิสระ เพียงตัวเดียวคืออายุของสตรี เพื่อให้การวิเคราะห์นี้มีความหมายมากขึ้น จึงได้นำตัวแปรอิสระอีกหนึ่งตัวแปรคือ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรี เข้ามาร่วมในการพิจารณาหรือคุม ซึ่งมิได้ดูประสงค์ที่จะดูว่าอายุของสตรียังมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการทำหมันในลักษณะ เดิมหรือไม่ ถ้าเปลี่ยนแปลงจะ เปลี่ยนแปลงภายใต้เงื่อนไขอะไร

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาพบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน อายุของสตรียังคงมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน นั่นคือ อัตราส่วนของสตรีที่ทำหมันได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.0 ในกลุ่มสตรีอายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นร้อยละ 31.7 และ 47.2 เมื่อกลุ่มอายุเพิ่มขึ้น เป็น 25 - 34 ปี และ 35 ปีขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 23.43$) และความสัมพันธ์นี้เมื่อวัดด้วย Cramer's V (V) มีค่าเท่ากับ 0.30 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้าร่วมพิจารณา)

ในด้านความคิดที่จะทำหมันพบว่า อายุสตรีมีผลในทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมัน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดทำหมันในอัตราร้อยละ 60.8 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 66.2 เมื่ออายุของสตรีเพิ่มขึ้นเป็น 25 - 34 ปี ตามลำดับ ซึ่งความสัมพันธ์นี้เปลี่ยนแปลงไปจากความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา) และอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวอย่างของความสัมพันธ์แบบมีเงื่อนไข (Conditional relationship) โดยอายุของสตรีจะมีผลในทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมันภายใต้เงื่อนไขของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันไม่เกิน 2 คน เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่ามีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 ($\chi^2 = 12.94$) ค่า V เท่ากับ 0.26 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.22

สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป พบว่า อายุของสตรีมีความสัมพันธ์กับการทำหมันในทิศทางตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา) กล่าวคือ ร้อยละของสตรีที่ทำหมันได้ลดลงจากร้อยละ 64.3 เป็นร้อยละ 46.8 เมื่อกลุ่มอายุสตรีเพิ่มขึ้นจาก 25 - 34 ปี เป็น 35 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสตรีที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นสตรีที่มีอายุมาก เป็นคนรุ่นก่อนที่ยังคงไม่ยอมรับการทำหมันและหลงเหลือจากกลุ่มที่ทำหมันไปแล้ว เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 7.65$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.17 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.11

สำหรับความคิดที่จะทำหมันพบว่าอายุของสตรีมีความสัมพันธ์ต่อความคิดที่จะทำหมัน ในลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา) และเมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่า อายุของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 ($\chi^2 = 19.51$) และค่าความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.40 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

โดยสรุปกล่าวได้ว่า อายุของสตรีมีผลต่อการทำหมันในทิศทางบวกตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตมากกว่า 3 คนขึ้นไป ที่มีผลในทางลบและอายุของสตรีมีอิทธิพลต่อการทำหมันน้อยลง

สำหรับความคิดที่จะทำหมันในอนาคตนั้น พบว่า อายุของสตรีมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมันและความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรไม่เกิน 2 คน ที่อายุของสตรีมีผลในทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมันและมีความสัมพันธ์ต่อความคิดที่จะทำหมันน้อยลง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความอายุของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

อายุสตรี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่า 25 ปี	14.0(16)	86.0(98)	22.9(114)	61.2(60)	38.8(38)	32.1(98)
25-34 ปี	44.8(78)	55.2(96)	35.0(174)	59.4(57)	40.6(39)	31.5(96)
35 ปีขึ้นไป	46.9(98)	53.1(111)	42.1(209)	10.8(12)	89.2(99)	36.4(111)
รวม	38.6(192)	61.4(305)	100.0(497)	42.3(129)	57.7(178)	100.0(305)
	$\chi^2 = 37.92$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 70.94$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.28			V = 0.48		
0-2 คน						
ต่ำกว่า 25 ปี	11.0(12)	89.0(97)	43.8(109)	60.8(59)	39.2(38)	51.9(97)
25-34 ปี	31.7(33)	68.3(71)	41.8(104)	66.2(47)	33.8(24)	38.0(71)
35 ปีขึ้นไป	47.2(17)	52.8(19)	14.5(36)	* (4)	78.9(15)	10.2(19)
รวม	24.9(62)	75.1(187)	100.0(249)	58.8(110)	41.2(77)	100.0(187)
	$\chi^2 = 23.43$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 12.94$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.30			V = 0.26		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่า 25 ปี	* (4)	* (1)	2.0(6)	* (1)	* (0)	0.8(1)
25-34 ปี	64.3(45)	35.7(25)	28.2(70)	40.0(10)	60.0(15)	21.2(25)
35 ปีขึ้นไป	46.8(81)	53.2(92)	69.8(173)	8.7(8)	91.3(84)	78.0(92)
รวม	52.4(130)	47.6(118)	100.0(248)	16.1(19)	83.9(99)	100.0(118)
	$\chi^2 = 7.65$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02			$\chi^2 = 19.51$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.17			V = 0.40		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

อายุของสามีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรี

จากตารางที่ 13 พบว่าอายุของสามีมีผลในทางบวกต่อการทำหมันของสตรี เช่นเดียวกับ อายุของสตรี นั่นคือ เมื่ออายุของสามีเพิ่มมากขึ้นร้อยละของการทำหมันของสตรีจะเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จากอัตราร้อยละการทำหมันของสตรีได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.8 ในกลุ่มสตรีที่มีสามี อายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นร้อยละ 30.4 และ 51.4 เมื่ออายุของสามีเพิ่มขึ้นเป็น 25 - 34 ปี และ 35 ปีขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย วิธี χ^2 -test พบว่า อายุของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 44.12$) และความสัมพันธ์นี้เมื่อวัดด้วยสถิติ Cramer's V (V) มีค่าอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ 0.30

สำหรับความคิดที่จะทำหมัน ในตารางเดียวกัน พบว่า อายุของสามีมีผลต่อความคิดที่จะ ทำหมันของสตรีแต่ไม่เป็นแบบแผน นั่นคือ ทิศทางไม่เป็นบวกหรือลบและไม่เป็น เส้นตรง ดังจะ เห็นได้จากสตรีที่คิดจะทำหมันสูงสุด ได้แก่ สตรีที่มีสามีอยู่ในกลุ่มอายุ 25 - 34 ปี คิดที่จะทำหมัน ร้อยละ 60.3 รองลงมาร้อยละ 55.8 และ 18.4 สามีมีอายุต่ำกว่า 25 ปี และ 35 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ซึ่งทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า อายุของสามีน่าจะมีผลในทางลบต่อ ความคิดที่จะทำหมันของสตรี เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า อายุของสามีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 49.89$) ค่า V เท่ากับ 0.40 ซึ่งมีระดับปานกลาง

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรี เข้ามาคูณ พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตร อยู่ระหว่าง 0 - 2 คน อายุของสามียังคงมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน กล่าวคือ ร้อยละ การทำหมันของสตรีได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.8 ในกลุ่มสตรีที่มีสามีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี เป็นร้อยละ 49.2 เมื่อสามีอายุเพิ่มขึ้นเป็น 35 ปีขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วย χ^2 -test พบว่า อายุของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 28.60$) ค่า V เท่ากับ 0.33 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน ในบรรดาสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าอายุของสามีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรีแต่ไม่เป็นแบบแผน กล่าวคือ สตรีที่มีสามีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี คิดจะทำหมันสูงสุดร้อยละ 65.4 รองลงมา ร้อยละ 55.8 และ 40.0 สตรีมีสามีอายุต่ำกว่า 25 ปี และ 35 ปีขึ้นไปตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.04 ($\chi^2 = 6.42$) และค่า V เท่ากับ 0.18 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.22

สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป อายุของสามีแทบจะไม่มีผลต่อการทำหมันของสตรีเลย ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีสามีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี และ 35 ปีขึ้นไป ทำหมันในอัตราร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 54.2 และ 52.0 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.61$, $\chi^2 = 0.97$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.06 ซึ่งอยู่ในระดับค่าจนแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป สตรีที่มีสามีอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 25 - 34 ปี ยังคงเป็นกลุ่มที่คิดจะทำหมันสูงสุดอยู่ ค่า χ^2 -test ที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 6.34$) และค่า V เท่ากับ 0.26 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

โดยสรุปกล่าวได้ว่า อายุของสามีมีผลในทางบวกต่อการทำหมันของสตรีเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่อายุของสามีไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อการทำหมันของสตรีและความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่าจนแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

สำหรับความคิดที่จะทำหมัน พบว่า อายุของสามีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรีแต่ไม่เป็นแบบแผน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า อายุของสามีน่าจะมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรี และความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ที่ความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยลงอยู่ในระดับค่า

ตารางที่ 13 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความอายุของสามี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

อายุของสามี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่า 25 ปี	8.8 (5)	91.2 (52)	11.5 (57)	55.8 (29)	44.2 (23)	17.2 (52)
25-34 ปี	30.4 (55)	69.6 (128)	36.6 (181)	60.3 (76)	39.7 (50)	41.6 (126)
35 ปีขึ้นไป	51.4 (132)	48.6 (125)	51.9 (257)	18.4 (23)	81.6 (102)	41.3 (125)
รวม	38.8 (192)	61.2 (303)	100.0 (495)	42.2 (128)	57.8 (175)	100.0 (303)
	$\chi^2 = 44.12$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00 Cramer's V (v) = 0.30			$\chi^2 = 49.89$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00 V = 0.40		
0-2 คน						
ต่ำกว่า 25 ปี	* (4)	92.8 (52)	22.8 (56)	55.8 (29)	44.2 (23)	28.0 (52)
25-34 ปี	21.8 (29)	78.2 (104)	53.6 (133)	65.4 (68)	34.6 (36)	55.9 (104)
35 ปีขึ้นไป	49.2 (29)	50.8 (30)	23.8 (59)	40.0 (12)	60.0 (18)	16.1 (30)
รวม	25.0 (62)	75.0 (186)	100.0 (248)	58.6 (109)	41.4 (77)	100.0 (186)
	$\chi^2 = 26.60$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00 V = 0.33			$\chi^2 = 6.42$, ระดับนัยสำคัญ = 0.04 V = 0.18		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่า 25 ปี	* (1)	* (0)	0.4 (1)	* (0)	* (0)	* (0)
25-34 ปี	54.2 (26)	45.8 (22)	19.4 (48)	36.4 (8)	63.6 (14)	18.8 (22)
35 ปีขึ้นไป	52.0 (103)	48.0 (95)	80.2 (198)	11.6 (11)	88.4 (84)	81.2 (95)
รวม	52.6 (130)	47.4 (117)	100.0 (247)	16.2 (19)	83.8 (98)	100.0 (117)
	$\chi^2 = 0.97$, ระดับนัยสำคัญ = 0.61 V = 0.06			$\chi^2 = 6.34$, ระดับนัยสำคัญ = 0.01 V = 0.26		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

อายุบุตรคนสุดท้ายกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในขนาดของสตรี

จากตารางที่ 14 พบว่า อายุบุตรคนสุดท้ายของสตรีมีผลต่อการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ทำหมันสูงสุด ได้แก่ สตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายอยู่ระหว่าง 5 - 9 ปี ซึ่งทำหมัน ร้อยละ 55.9 รองลงมา ร้อยละ 42.7 และ 30.6 สตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายอายุ 10 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี ตามลำดับ ซึ่งกล่าวได้ว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า อายุบุตรคนสุดท้ายจะมีผลทางบวกต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน เมื่อทดสอบหาค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า อายุบุตรคนสุดท้ายมีผลต่อการทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 22.34$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.21 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

ในเรื่องความคิดที่จะทำหมันในขนาดของสตรี พบว่า อายุบุตรคนสุดท้ายมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายอายุต่ำกว่า 5 ปี คิดจะทำหมันสูงสุดร้อยละ 58.0 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้ลดลงเป็นร้อยละ 33.3 และ 10.4 เมื่ออายุสตรีเพิ่มขึ้นเป็นระหว่าง 5 - 9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 45.17$) และค่า V เท่ากับ 0.40 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าอายุบุตรคนสุดท้ายมีผลต่อการทำหมันในลักษณะเดิมที่พบมาแล้วดังกล่าวข้างต้น นั่นคือ สตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายอยู่ระหว่าง 5 - 9 ปี ทำหมันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา ร้อยละ 33.3 และ 19.0 ได้แก่ สตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายอายุ 10 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี ตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 18.53$) และค่า V เท่ากับ 0.29 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.08

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน พบว่า อายุบุตรคนสุดท้ายยังคงมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมัน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายอยู่ต่ำกว่า 5 ปี คิดจะทำหมันร้อยละ 67.8 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้ลดลงเป็นร้อยละ 50.0 เมื่ออายุบุตรคนสุดท้ายเพิ่มสูงขึ้นเป็นระหว่าง 5 - 9 ปี ตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 14.68$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.30 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.10

สำหรับกลุ่มของสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป อายุบุตรคนสุดท้ายยังคงมีผลต่อการทำ
หมั้นในลักษณะความสัมพันธ์เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วม
พิจารณา) แต่ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.18$, $\chi^2 = 3.40$) และค่า V
เท่ากับ 0.12 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.09

ในด้านความคิดที่จะทำหมั้นของกลุ่มสตรีที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป อายุบุตร
คนสุดท้ายยังคงมีผลต่อความคิดที่จะทำหมั้นในลักษณะเดิมที่พบมาแล้วดังกล่าวข้างต้น ค่า χ^2 -test
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.03 ($\chi^2 = 6.51$) และค่า V เท่ากับ 0.23 ซึ่งลดลงจากเดิม
0.17

สรุปได้ว่า อายุบุตรคนสุดท้ายยังมีผลต่อการทำหมั้นแต่ไม่เป็นแบบแผน และมีทิศทางไม่
เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า อายุบุตรคนสุดท้ายของสตรีน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมั้น และค่า
ความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า

สำหรับความคิดที่จะทำหมั้น อายุบุตรคนสุดท้ายมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมั้น
ในอนาคต ซึ่งมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตรของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 40 ปี จำนวนความอายุบุตร
คนสุดท้องของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

อายุบุตร/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่า 5 ปี	30.6(66)	69.4(150)	46.1(216)	58.0(87)	42.0(63)	54.2(150)
5-9 ปี	55.9(76)	44.1(60)	29.0(136)	33.3(20)	66.7(40)	21.7(60)
10 ปีขึ้นไป	42.7(50)	57.3(67)	24.9(117)	10.4(7)	89.6(60)	24.2(67)
รวม	40.9(192)	59.1(277)	100.0(469)	41.2(114)	58.8(163)	100.0(277)
	$\chi^2 = 22.34$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 45.17$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.21			V = 0.40		
0-2 คน						
ต่ำกว่า 5 ปี	19.0(27)	81.0(115)	64.3(142)	67.8(76)	32.2(37)	72.3(115)
5-9 ปี	50.0(26)	50.0(26)	29.5(52)	60.0(13)	50.0(13)	16.4(26)
10 ปีขึ้นไป	33.3(9)	66.7(18)	12.2(27)	*(4)	77.8(14)	11.3(18)
รวม	28.1(62)	71.9(159)	100.0(221)	59.7(85)	40.3(64)	100.0(169)
	$\chi^2 = 18.53$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 14.68$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.29			V = 0.30		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่า 5 ปี	52.7(39)	47.3(35)	29.8(74)	25.7(9)	74.3(26)	29.7(35)
5-9 ปี	59.5(50)	40.5(34)	33.9(84)	20.6(7)	79.4(27)	28.8(34)
10 ปีขึ้นไป	45.6(41)	54.4(49)	36.3(90)	*(3)	93.9(46)	41.5(49)
รวม	52.4(130)	47.6(118)	100.0(248)	16.1(19)	83.9(99)	100.0(118)
	$\chi^2 = 3.40$, ระดับนัยสำคัญ = 0.18			$\chi^2 = 6.51$, ระดับนัยสำคัญ = 0.03		
	V = 0.12			V = 0.23		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคต

จากตารางที่ 15 พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน เมื่อจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มมากขึ้นร้อยละของสตรีที่ทำหมันได้เพิ่มมากขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ต้องการมีจำนวนบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ทำหมันในอัตราร้อยละ 34.5 จากนั้นอัตราร้อยละของสตรีที่ทำหมันได้เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 43.0 ในกลุ่มของสตรีที่ต้องการจำนวนบุตร 3 คนขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีน่าจะมีผลทางลบต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน เมื่อทดสอบทาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.06$, $\chi^2 = 3.40$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย Cramer's V (V) เท่ากับ 0.09 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

สำหรับความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่ยังไม่ได้ทำหมัน พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ต้องการมีจำนวนบุตรระหว่าง 0 - 2 คน คิดจะทำหมันสูงสุดร้อยละ 49.7 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้ลดลงเป็นร้อยละ 33.1 เมื่อสตรีต้องการมีจำนวนบุตรเพิ่มขึ้น เป็น 3 คนขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบทาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 7.81$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย Cramer's V (V) เท่ากับ 0.17 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรี เข้ามาร่วมในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลในทางลบต่อการทำหมัน ซึ่งตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ อัตราส่วนของการทำหมันได้ลดลงจากร้อยละ 27.0 ในกลุ่มสตรีที่ต้องการจำนวนบุตร 0 - 2 คน เป็นร้อยละ 20.6 เมื่อจำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีเพิ่มขึ้น เป็น 3 คนขึ้นไปตามลำดับ ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.38$, $\chi^2 = 0.75$) และค่า V เท่ากับ 0.06 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.03

ในด้านความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีแทบจะไม่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ต้องการจำนวนบุตรระหว่าง 0 - 2 คน และตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป คิดที่จะทำหมันในอัตราร้อยละที่ใกล้เคียง

กันคือ ร้อยละ 58.5 และ 59.3 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 1.00$, $\chi^2 = 0.00$) และค่า V เท่ากับ 0.00 ซึ่งแสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีแทบจะไม่มีผลต่อการทำหมันซึ่งแตกต่างจากความสัมพันธ์เดิม ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ต้องการมีบุตรจำนวนระหว่าง 0 - 2 คน ทำหมันในอัตราร้อยละ 53.5 ในขณะที่สตรีที่มีจำนวนบุตร 3 คนขึ้นไปทำหมันในอัตราที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 51.7 ตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.90$, $\chi^2 = 0.01$) และค่า V เท่ากับ 0.01 ซึ่งอยู่ในระดับค่า จึงกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีแทบจะไม่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน นั่นคือ สตรีที่ต้องการจำนวนบุตรระหว่าง 0 - 2 คน และ 3 คนขึ้นไป คิดจะทำหมันในอัตราที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 15.2 และ 16.5 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 1.00$, $\chi^2 = 0.00$) และค่า V เท่ากับ 0.01 ซึ่งแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรี เข้าร่วมพิจารณาความสัมพันธ์ของจำนวนบุตรที่มีต่อการทำหมันจะพบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลต่อการทำหมันในทางลบ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และในกลุ่มสตรีที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีกลับแทบจะไม่มีผลต่อการทำหมัน ซึ่งความสัมพันธ์ในทั้งสองกลุ่ม เปลี่ยนแปลงไปจากความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้าร่วมพิจารณา) และอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวอย่างของความสัมพันธ์แบบมีเงื่อนไข (Conditional relationship) โดยจำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีจะมีผลในทางลบต่อการทำหมันภายใต้เงื่อนไขของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันไม่เกิน 2 คน และจะไม่มีผลต่อการทำหมัน เมื่ออยู่ภายใต้เงื่อนไขของสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

สำหรับความคิดที่จะทำหมัน เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีเข้ามา
ร่วมพิจารณาจะพบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีแทบจะไม่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน ซึ่ง
ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลงไปจากความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามา
ร่วมพิจารณา) และอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวอย่างของความสัมพันธ์ลวง (Spurious
relationship) นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่จะทำหมันกับจำนวนบุตรที่ต้องการ
สามารถอธิบายได้โดยความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่จะทำหมันกับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และ
ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่จะทำหมันกับจำนวนบุตรที่ต้องการของสตรี

โดยสรุปกล่าวได้ว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน ซึ่ง
ตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง
0 - 2 คน ที่จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลในทางลบ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และใน
กลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่จำนวนบุตรที่ต้องการแทบจะไม่มีผลต่อการทำหมัน เลย

สำหรับด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีมีผลในทางลบ
ต่อความคิดที่จะทำหมัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ยกเว้น
เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณาพบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการของสตรีไม่มี
ผลหรืออิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์อยู่
ในระดับค่าจนแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่การยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนตามจำนวนบุตรที่ต้องการของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่ต้องการ จำนวนบุตรที่มีชีวิต	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
0-2 คน	34.5(86)	65.5(163)	50.5(249)	49.7(81)	50.3(82)	54.0(163)
3 คนขึ้นไป	43.0(105)	57.0(129)	49.5(244)	33.1(46)	66.9(93)	46.0(139)
รวม	38.7(191)	61.3(302)	100.0(493)	42.1(127)	57.9(175)	100.0(302)
	$\chi^2 = 3.40$, ระดับนัยสำคัญ = 0.06			$\chi^2 = 7.81$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.09			V = 0.17		
0-2 คน (จำนวนบุตรที่มีชีวิต)						
0-2 คน	27.0(48)	73.0(130)	72.4(178)	58.5(76)	41.5(54)	70.7(130)
3 คนขึ้นไป	20.6(14)	79.4(54)	27.6(68)	59.3(32)	40.7(22)	29.3(54)
รวม	25.2(62)	74.8(184)	100.0(246)	58.7(108)	41.3(76)	100.0(184)
	$\chi^2 = 0.75$, ระดับนัยสำคัญ = 0.38			$\chi^2 = 0.00$, ระดับนัยสำคัญ = 1.00		
	V = 0.06			V = 0.00		
3 คนขึ้นไป (จำนวนบุตรที่มีชีวิต)						
0-2 คน	53.5(38)	46.5(33)	28.7(71)	15.2(5)	84.8(28)	28.0(33)
3 คนขึ้นไป	51.7(91)	48.3(85)	71.3(176)	16.5(14)	83.5(71)	72.0(85)
รวม	52.2(129)	47.8(118)	100.0(247)	16.1(19)	83.9(89)	100.0(118)
	$\chi^2 = 0.01$, ระดับนัยสำคัญ = 0.90			$\chi^2 = 0.00$, ระดับนัยสำคัญ = 1.00		
	V = 0.01			V = 0.01		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ศูนย์วิทยุทันตกรรม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพของสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคต

จากตารางที่ 16 พบว่า อาชีพของสตรีมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการทำหมัน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรวมทำหมันสูงสุดร้อยละ 44.4 ในขณะที่สตรีกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกรรวมทำหมันร้อยละ 38.2 ตามลำดับ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีหรือสามีที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกรน่าจะทำหมันและคิดที่จะทำหมันมากกว่าสตรีหรือสามีที่ประกอบอาชีพเกษตรกร แต่เมื่อทดสอบด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.51$; $\chi^2 = 0.43$) ค่าความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.03 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำจนอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า สตรีที่มีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรคิดที่จะทำหมันในอัตราที่สูงกว่าสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร กล่าวคือ สตรีที่มีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรคิดทำหมันร้อยละ 68.0 ในขณะที่สตรีมีอาชีพเกษตรกรคิดทำหมันร้อยละ 39.9 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าอาชีพของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 6.30$) ความสัมพันธ์นี้เมื่อวัดด้วย V เท่ากับ 0.16 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้าร่วมพิจารณา พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตร 0 - 2 คน สตรีที่มีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรยังคงทำหมันในอัตราที่สูงกว่าสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร นั่นคือ สตรีที่มีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรทำหมันร้อยละ 28.6 และสตรีที่มีอาชีพเกษตรกรทำหมันร้อยละ 24.5 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.81$, $\chi^2 = 0.05$) ค่า V เท่ากับ 0.03 ซึ่งเท่ากับความสัมพันธ์เดิม

สำหรับความคิดที่จะทำหมันยังคงพบว่าอาชีพของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันในลักษณะเดิม ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.18$, $\chi^2 = 1.78$) และค่า V เท่ากับ 0.11 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป อาชีพของสตรียังคงมีผลต่อการทำ
หมั้นในลักษณะความสัมพันธ์เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรี
เข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.20$, $\chi^2 = 1.65$)
และค่า V เท่ากับ 0.10 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.07

สำหรับความคิดที่จะทำหมั้นของสตรีกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำหมั้นและมีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่
3 คนขึ้นไป ไม่สามารถจะเปรียบเทียบได้เนื่องจากมีสตรีที่มีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรวมตก เป็น
ตัวอย่างน้อยเกินไป ซึ่งอาจเกิดข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์ได้ ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัย
สำคัญทางสถิติ ($P = 0.39$, $\chi^2 = 0.72$) ค่า V เท่ากับ 0.13 ซึ่งใกล้เคียงกับความ
สัมพันธ์เดิม

โดยสรุปอาชีพของสตรีมีผลต่อการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้น สตรีที่มีอาชีพไม่ใช่
เกษตรกรรวมทำหมั้นและคิดที่จะทำหมั้นมากกว่าสตรีที่มีอาชีพเกษตรกรรวม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้ แต่ค่าความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไขอยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความอาชีพอของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

อาชีพสตรี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
เกษตรกรรวม	38.2(172)	61.8(278)	90.9(450)	39.9(111)	60.1(167)	91.7(278)
ไม่ใช่เกษตรกรรวม	44.4(20)	55.6(25)	9.1(45)	68.0(17)	32.0(8)	8.3(25)
รวม	38.8(192)	61.2(303)	100.0(495)	42.2(128)	57.8(175)	100.0(303)
	$\chi^2 = 0.43$, ระดับนัยสำคัญ = 0.51			$\chi^2 = 6.30$, ระดับนัยสำคัญ = 0.01		
	V = 0.03			V = 0.16		
0-2 คน						
เกษตรกรรวม	24.5(54)	75.5(166)	88.7(220)	56.6(94)	43.4(72)	89.2(166)
ไม่ใช่เกษตรกรรวม	28.6(8)	71.4(20)	11.3(28)	75.0(15)	25.0(5)	10.8(20)
รวม	25.0(62)	75.0(186)	100.0(248)	58.6(109)	41.4(77)	100.0(186)
	$\chi^2 = 0.05$, ระดับนัยสำคัญ = 0.81			$\chi^2 = 1.78$, ระดับนัยสำคัญ = 0.18		
	V = 0.03			V = 0.11		
3 คนขึ้นไป						
เกษตรกรรวม	61.3(118)	48.7(112)	93.1(230)	15.2(17)	84.8(95)	95.7(112)
ไม่ใช่เกษตรกรรวม	70.6(12)	29.4(5)	6.9(17)	*(2)	*(3)	4.3(5)
รวม	52.6(130)	47.4(117)	100.0(247)	16.2(19)	83.8(98)	100.0(117)
	$\chi^2 = 1.65$, ระดับนัยสำคัญ = 0.20			$\chi^2 = 0.72$, ระดับนัยสำคัญ = 0.39		
	V = 0.10			V = 0.13		

*จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพของสามีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคตของสตรี

ลักษณะอาชีพของสามีมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการทำหมัน เช่นเดียวกับอาชีพของสตรี นั่นคือ สตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมทำหมันมากกว่าสตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรม กล่าวคือ สตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมทำหมันร้อยละ 42.6 ในขณะที่สตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรมทำหมันร้อยละ 38.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีหรือสามีที่ประกอบอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมน่าจะทำหมันและคิดที่จะทำหมันมากกว่าสตรีหรือสามีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.63$, $\chi^2 = 0.22$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V อยู่ในระดับค่า คือ 0.02 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

ส่วนในกลุ่มของสตรีที่ยังไม่ได้ทำหมันแต่คิดที่จะทำหมันนั้น สตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมคิดจะทำหมันในอัตราที่สูงกว่าสตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรม คือ สตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมคิดทำหมันร้อยละ 57.1 และสตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรมคิดทำหมันร้อยละ 40.8 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.09$, $\chi^2 = 2.75$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.10 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรี เข้ามาร่วมพิจารณายังคงพบว่าอาชีพของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีในลักษณะความสัมพันธ์เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น คือ สตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมทำหมันร้อยละ 28.2 ส่วนสตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรมทำหมันร้อยละ 24.6 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.78$, $\chi^2 = 0.07$) ค่า V เท่ากับ 0.03 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในบรรดาสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าสตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรมคิดจะทำหมันในอัตราที่มากกว่าสตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรม เช่นเดียวกับความสัมพันธ์เดิม ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.22$, $\chi^2 = 1.48$) ค่า V เท่ากับ 0.10 ซึ่งเท่ากับความสัมพันธ์เดิม

สำหรับ ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป พบว่า สตรีที่สามีมีอาชีพ
ไม่ใช่เกษตรกรรวมทำหมันในอัตราร้อยละที่สูงกว่าสตรีที่สามีมีอาชีพ เกษตรกรรวม เช่นเดียวกับ
ความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ที่
ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.20$, $\chi^2 = 1.65$) ค่า V เท่ากับ 0.10 ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก
เดิม 0.08

ส่วนความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่ยังไม่ได้ทำหมันและมีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่
3 คนขึ้นไปไม่อาจวิเคราะห์ได้ เนื่องจากไม่มีสตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรวมและสตรีที่คิด
ที่จะทำหมันตกเป็นตัวอย่าง ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.49$, $\chi^2 = 0.46$)
และค่า V ใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิมคือ 0.11

กล่าวโดยสรุป อาชีพของสามีมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันและความคิด
ที่จะทำหมันในขนาดของสตรี สตรีที่สามีมีอาชีพไม่ใช่เกษตรกรรวมทำหมันและคิดทำหมันมากกว่า
สตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรวม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคคของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความอาชีของสามี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

อาชีพสามี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น			ความคิดที่จะทำหมั้น		
	ทำ	ไม่ทำ	รวม	คิด	ไม่คิด	รวม
เกษตรกรรวม	38.5(166)	61.5(265)	87.6(431)	40.8(108)	59.2(157)	88.3(265)
ไม่ใช่เกษตรกรรวม	42.6(26)	57.4(35)	12.4(61)	57.1(20)	42.9(15)	11.7(35)
รวม	39.0(192)	61.0(300)	100.0(492)	42.7(128)	57.3(172)	100.0(300)
	$\chi^2 = 0.22$, ระดับนัยสำคัญ ≤ 0.63			$\chi^2 = 2.75$, ระดับนัยสำคัญ ≤ 0.09		
	V = 0.02			V = 0.10		
0-2 คน						
เกษตรกรรวม	24.6(51)	75.4(156)	84.1(207)	57.1(89)	42.9(67)	84.8(156)
ไม่ใช่เกษตรกรรวม	28.2(11)	71.8(28)	15.9(39)	71.4(20)	28.6(8)	15.2(28)
รวม	25.2(62)	74.8(184)	100.0(246)	69.2(109)	40.8(75)	100.0(184)
	$\chi^2 = 0.07$, ระดับนัยสำคัญ ≤ 0.78			$\chi^2 = 1.48$, ระดับนัยสำคัญ ≤ 0.22		
	V = 0.03			V = 0.10		
3 คนขึ้นไป						
เกษตรกรรวม	51.3(115)	48.7(109)	91.1(224)	17.4(19)	82.6(90)	94.0(109)
ไม่ใช่เกษตรกรรวม	68.2(15)	31.8(7)	8.9(22)	* (0)	100.0(7)	6.0(7)
รวม	52.8(130)	47.2(116)	100.0(246)	16.4(19)	83.6(97)	100.0(116)
	$\chi^2 = 1.65$, ระดับนัยสำคัญ ≤ 0.20			$\chi^2 = 0.46$, ระดับนัยสำคัญ ≤ 0.49		
	V = 0.10			V = 0.11		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายได้ค่อมียของครอบครัวกับการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของสตรี

จากตารางที่ 18 พบว่า รายได้ค่อมียของครอบครัวมีผลบวกต่อการทำหมั้น เมื่อรายได้ของครอบครัวเพิ่มสูงขึ้นร้อยละของการทำหมั้นจะเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังจะ เห็นได้จากสตรีที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาท ทำหมั้นในอัตราร้อยละ 34.0 จากนั้นร้อยละของสตรีที่ทำหมั้นได้เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 41.6 และ 41.8 เมื่อรายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น เป็น 5,000 - 10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.24$, $\chi^2 = 2.81$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.07 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

ในเรื่องความคิดที่จะทำหมั้น พบว่า รายได้ค่อมียของครอบครัวแทบจะไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมั้นของสตรี กล่าวคือ สตรีที่มีรายได้ค่อมียของครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาท, 5,000 - 10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป คิดที่จะทำหมั้นในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 41.3, 43.9 และ 41.4 ตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า รายได้ค่อมียของครอบครัวน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้น เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.93$, $\chi^2 = 0.14$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.02 ซึ่งอยู่ในระดับค่า จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณา พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน รายได้ค่อมียของครอบครัวยังคงมีผลในทางบวกต่อการทำหมั้น นั่นคือ อัตราส่วนของสตรีที่ทำหมั้นได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.8 ในกลุ่มสตรีที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาท เป็นร้อยละ 28.1 และ 29.8 เมื่อรายได้ค่อมียของครอบครัวเพิ่มขึ้น เป็น 5,000 - 10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไปตามลำดับ ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.18$, $\chi^2 = 3.42$) และค่า V เท่ากับ 0.12 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.05

สำหรับความคิดที่จะทำหมั้นของกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน พบว่า รายได้ค่อมียของครอบครัวมีผลต่อความคิดที่จะทำหมั้นของสตรีแต่ไม่เป็นแบบแผน ดังจะ เห็นได้จากสตรีที่คิดจะทำหมั้นสูงสุด ได้แก่ สตรีที่มีรายได้ค่อมียของครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,000 -

10,000 บาท ซึ่งคิดจะทำหมั้นร้อยละ 63.4 รองลงมา ได้แก่ สตรีที่มีรายได้ 10,001 บาท ขึ้นไป และต่ำกว่า 5,000 บาท คิดที่จะทำหมั้นร้อยละ 59.1 และ 55.1 ตามลำดับ ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง (เมื่อไม่นำเอาจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้ามาร่วมพิจารณา) เป็นตัวอย่างของความสัมพันธ์ลวง (Spurious relationship) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.67$, $\chi^2 = 0.78$) และค่า V เท่ากับ 0.06 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป พบว่า รายได้ต่อปีของครอบครัวยังคงมีผลบวกต่อการทำหมั้นในลักษณะความสัมพันธ์เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.76$, $\chi^2 = 0.53$) และ V เท่ากับ 0.05 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ส่วนความคิดที่จะทำหมั้นของสตรีกลุ่มที่มีบุตรอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป พบว่า รายได้ต่อปีของครอบครัวมีผลต่อการทำหมั้นแต่ไม่เป็นแบบแผน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่คิดจะทำหมั้นสูงสุด ได้แก่ สตรีที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งคิดจะทำหมั้นร้อยละ 18.8 รองลงมา ร้อยละ 15.6 สตรีที่มีรายได้ครอบครัว 1,001 บาทขึ้นไป และสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท คิดทำหมั้นเพียง 3 ราย เท่านั้นตามลำดับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของรายได้ครอบครัวที่มีต่อความคิดที่จะทำหมั้น (เมื่อไม่นำเอาจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้ามาร่วมพิจารณา) เป็นความสัมพันธ์ลวง (Spurious relationship) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.75$, $\chi^2 = 0.57$) และค่า V เท่ากับ 0.07 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.05

สรุปโดยส่วนรวม รายได้ต่อปีของครอบครัวมีผลต่อการทำหมั้นในทิศทางบวกตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ในด้านความคิดที่จะทำหมั้น รายได้ต่อปีของครอบครัวแทบจะไม่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมั้นและความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ารายได้ต่อปีของครอบครัวน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้น ยกเว้น เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้ามาร่วมพิจารณาที่พบว่ารายได้ต่อปีของครอบครัวมีผลต่อความคิดที่จะทำหมั้นแต่ไม่เป็นแบบแผน และความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 18 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความรายได้ต่อปีของครอบครัว และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

รายได้ต่อปี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่า 5,000 บาท	34.0(65)	66.0(126)	38.7(191)	41.3(52)	58.7(74)	41.6(126)
5,000-10,000 บาท	41.6(47)	58.4(66)	22.9(113)	43.9(29)	56.1(37)	21.8(66)
10,001 บาทขึ้นไป	41.8(79)	58.2(111)	38.5(190)	41.4(46)	58.6(65)	36.6(111)
รวม	38.7(191)	61.3(303)	100.0(494)	41.9(127)	58.1(176)	100.0(303)
	$\chi^2 = 2.81$, ระดับนัยสำคัญ = 0.24			$\chi^2 = 0.14$, ระดับนัยสำคัญ = 0.93		
	V = 0.07			V = 0.02		
0-2 คน						
ต่ำกว่า 5,000 บาท	18.8(18)	81.3(78)	38.9(96)	55.1(43)	44.9(35)	42.2(78)
5,000-10,000 บาท	28.1(16)	71.9(41)	23.1(57)	63.4(26)	36.6(15)	22.2(41)
10,001 บาทขึ้นไป	29.8(29)	70.2(66)	38.1(94)	59.1(39)	40.9(27)	35.7(66)
รวม	25.1(62)	74.9(185)	100.0(247)	58.4(108)	41.6(77)	100.0(185)
	$\chi^2 = 3.42$, ระดับนัยสำคัญ = 0.18			$\chi^2 = 0.78$, ระดับนัยสำคัญ = 0.67		
	V = 0.12			V = 0.06		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่า 5,000 บาท	49.5(47)	50.5(48)	38.5(95)	18.8(9)	81.3(39)	40.7(48)
5,000-10,000 บาท	55.4(31)	44.6(25)	22.7(56)	* (3)	88.0(22)	21.2(25)
10,001 บาทขึ้นไป	53.1(51)	46.9(45)	38.9(96)	15.6(7)	84.4(38)	38.1(45)
รวม	52.2(129)	47.8(118)	100.0(247)	16.1(19)	83.9(99)	100.0(118)
	$\chi^2 = 0.53$, ระดับนัยสำคัญ = 0.76			$\chi^2 = 0.57$, ระดับนัยสำคัญ = 0.75		
	V = 0.05			V = 0.07		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

การศึกษาของสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคต

จากตารางที่ 19 พบว่า การศึกษาของสตรีมีผลต่อการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ทำหมันสูงสุด ได้แก่ สตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งทำหมัน ร้อยละ 44.1 รองลงมา ร้อยละ 29.7 และ 15.0 สตรีมีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ซึ่งมีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า การศึกษาของสตรีน่าจะมีผลในทิศทางบวกต่อการทำหมัน เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติ ด้วย χ^2 -test พบว่า การศึกษาของสตรีมีผลต่อการทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 24.96$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.22 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน การศึกษาของสตรีมีผลในทิศทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมัน กล่าวคือ สตรีที่มีการศึกษาดำรงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดที่จะทำหมัน ร้อยละ 34.6 จากนั้น ร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 38.6 และ 57.4 เมื่อการศึกษาของสตรีเพิ่มขึ้น เป็นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 8.13$) และค่า V เท่ากับ 0.16 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ เข้ามาร่วมพิจารณา พบว่า สตรีกลุ่มที่มีบุตร 0 - 2 คน การศึกษาของสตรียังคงมีผลต่อการทำหมันในลักษณะเดิมที่พบมาแล้วข้างต้น คือ สตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ทำหมันมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา ได้แก่ สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ทำหมัน ร้อยละ 11.0 และสตรีที่มีการศึกษาดำรงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่มีผู้ใดทำหมัน ตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 14.40$) ค่า V เท่ากับ 0.24 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในเรื่องความคิดที่จะทำหมันของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน พบว่า การศึกษาของสตรีไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรี ดังจะเห็นได้จากสตรีที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดที่จะทำหมันในอัตราร้อยละที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 60.0 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาของสตรีไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมัน ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.25$, $\chi^2 = 2.74$) ค่า V เท่ากับ 0.12 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป สตรีผู้ที่จะขึ้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังเป็นผู้ที่ทำหมันสูงสุด คือ ร้อยละ 54.1 ซึ่งคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันเข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.19$, $\chi^2 = 3.26$) และค่า V เท่ากับ 0.12 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.10

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า การศึกษาของสตรีมีผลในทิศทางลบต่อความคิดที่จะทำหมัน กล่าวคือ สตรีที่จบการศึกษาดำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดที่จะทำหมันร้อยละ 36.8 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้ลดลงเหลือร้อยละ 12.6 และไม่มีผู้ใดคิดที่จะทำหมันเลย เมื่อการศึกษาของสตรีเพิ่มขึ้นเป็นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีที่มีการศึกษาสูงและมีบุตรมากกว่า 3 คนขึ้นไปส่วนใหญ่ได้ทำหมันไปแล้ว ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงและมีบุตรมากกว่า 3 คนที่เหลืออยู่เป็นสตรีที่ยังไม่ยอมรับวิธีการคุมกำเนิด โดยการทำหมัน เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่านัยสำคัญที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 7.41$) ค่า V เท่ากับ 0.25 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.09

โดยสรุป การศึกษาของสตรีมีผลต่อการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน และมีทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า การศึกษาของสตรีน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมัน ค่าความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาอยู่ในระดับค่า

สำหรับในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า การศึกษาของสตรีมีผลในทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมันและความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 0 - 2 คน ที่การศึกษาของสตรีไม่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน และในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่การศึกษาของสตรีมีผลในทิศทางลบต่อความคิดที่จะทำหมัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่การอายุไม่เกิน 49 ปี จำแนกตามการศึกษาของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

การศึกษาสตรี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	29.7(11)	70.3(26)	7.5(37)	34.6(9)	65.4(17)	8.6(26)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	44.1(166)	55.9(210)	76.3(376)	38.6(81)	61.4(129)	69.1(210)
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	15.0(12)	85.0(68)	16.2(80)	57.4(39)	42.6(29)	22.4(68)
รวม	36.3(189)	61.7(304)	100.0(493)	42.4(129)	57.6(175)	100.0(304)
	$\chi^2 = 24.96$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 8.13$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02		
	V = 0.22			V = 0.16		
0-2 คน						
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	* (0)	100.0(7)	2.8(7)	*(2)	71.4(5)	3.7(7)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	32.0(54)	68.0(115)	67.8(169)	60.0(69)	40.0(46)	61.5(115)
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	11.0(8)	89.0(65)	29.3(73)	60.0(39)	40.0(26)	34.8(65)
รวม	24.9(62)	75.1(187)	100.0(249)	58.8(110)	41.2(77)	100.0(187)
	$\chi^2 = 14.40$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 2.74$, ระดับนัยสำคัญ = 0.25		
	V = 0.24			V = 0.12		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	36.7(11)	63.3(19)	12.3(30)	36.8(7)	63.2(12)	16.2(19)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	54.1(112)	45.9(95)	84.8(207)	12.6(12)	87.4(83)	81.2(95)
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	*(4)	*(3)	2.9(7)	*(0)	*(3)	2.6(3)
รวม	52.0(127)	48.0(117)	100.0(244)	16.2(19)	83.8(98)	100.0(117)
	$\chi^2 = 3.26$, ระดับนัยสำคัญ = 0.19			$\chi^2 = 7.41$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02		
	V = 0.12			V = 0.25		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

การศึกษาของสามีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรี

ผลจากตารางที่ 20 พบว่า ระดับการศึกษาของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีแต่ไม่เป็นแบบแผน เช่นเดียวกับการศึกษาของสตรี ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ทำหมันสูงสุด ได้แก่ สตรีที่สามีมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งทำหมันร้อยละ 42.0 รองลงมา ร้อยละ 33.3 และ 25.3 สามีมีการศึกษาค่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ซึ่งทิศทางไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การศึกษาของสามีน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมันของสตรี เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่า การศึกษาของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 8.58$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.13 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

สำหรับในกลุ่มของสตรีที่ยังไม่ได้ทำหมันแต่คิดจะทำหมันในอนาคต พบว่า การศึกษาของสามีมีผลในทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรี นั่นคือ สตรีที่สามีมีการศึกษาค่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดที่จะทำหมันมีเพียง 3 ราย จากนั้นเมื่อการศึกษาของสามีเพิ่มขึ้นเป็นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.8 และ 50.8 ตามลำดับ แต่ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.06$, $\chi^2 = 5.55$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.14 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา ในกลุ่มสตรีที่มีบุตร 0 - 2 คน สตรีที่สามีจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ยังเป็นผู้ที่ทำหมันสูงสุด คือ ร้อยละ 29.7 รองลงมา ร้อยละ 12.7 ได้แก่ สตรีที่สามีจบการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 7.48$) ค่า V เท่ากับ 0.17 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ส่วนในด้านความคิดที่จะทำหมันของสตรีที่มีจำนวนบุตรระหว่าง 0 - 2 คน กลับพบว่า การศึกษาของสามีมีผลในทิศทางลบต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรี กล่าวคือ สตรีที่คิดจะทำหมันสูงสุดร้อยละ 60.9 เป็นสตรีที่สามีมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จากนั้นร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้ลดลงเป็นร้อยละ 56.4 เมื่อการศึกษาของสามีเพิ่มขึ้น เป็นสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน และยังไม่ได้ทำหมันที่ตกเป็นตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสามีที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.40$, $\chi^2 = 1.79$) และค่า V เท่ากับ 0.09 ซึ่งอยู่ในระดับค่า
จนอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

ในกลุ่มของสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากกว่า 3 คนขึ้นไป พบว่า การศึกษาของ
สามีมีผลในทางบวกต่อการทำหมันของสตรี นั่นคือ สตรีที่สามีมีการศึกษาค่ากว่าประถมศึกษา
ปีที่ 4 ทำหมันร้อยละ 34.8 จากนั้นร้อยละของสตรีที่ทำหมันได้เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 53.3
และ 58.3 เมื่อการศึกษาของสามีเพิ่มขึ้น เป็นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4
ตามลำดับ ซึ่งกล่าวได้ว่า การศึกษาของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีในทิศทางบวกเป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่ออยู่ภายใต้เงื่อนไขของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป
ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.19$, $\chi^2 = 3.25$) และค่า V เท่ากับ 0.11
ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

สำหรับความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีบุตรมากกว่า 3 คนขึ้นไปไม่สามารถจะ
วิเคราะห์ได้ เนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างน้อยเกินไปอาจเกิดข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์ผลได้
ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.84$, $\chi^2 = 0.33$) และค่า V เท่ากับ 0.05
ซึ่งอยู่ในระดับค่าจนอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

โดยสรุปการศึกษาของสามีมีผลต่อการทำหมันของสตรีแต่ไม่เป็นแบบแผน ซึ่งมีทิศทาง
ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การศึกษาของสามีจะมีผลบวกต่อการทำหมันของสตรี และค่า
ความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปที่การศึกษาของสามีมีผล
บวกต่อการทำหมัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับความคิดที่จะทำหมัน การศึกษาของสามีมีผลในทางบวกเป็นไปตามสมมติฐานที่
ตั้งไว้ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน ที่
การศึกษาของสามีมีผล ในทิศทางลบต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรี

ตารางที่ 20 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคของผู้สมรสที่กรรหายาอายุไม่เกิน 49 ปี จำแนกตามการศึกษาของสามี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

การศึกษาสามี/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	33.3(8)	66.7(16)	4.9(24)	* (3)	81.3(13)	8.3(18)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	42.0(159)	58.0(220)	77.3(379)	41.8(92)	58.2(128)	73.1(220)
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	25.3(22)	74.7(65)	17.6(87)	50.8(33)	49.2(32)	21.6(65)
รวม	38.6(189)	61.4(301)	100.0(490)	42.5(128)	57.5(173)	100.0(301)
	$\chi^2 = 8.58$, ระดับนัยสำคัญ = 0.01			$\chi^2 = 5.55$, ระดับนัยสำคัญ = 0.06		
	V = 0.13			V = 0.14		
0-2 คน						
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	* (0)	* (1)	0.4(1)	* (0)	* (1)	0.5(1)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	29.7(54)	70.3(128)	74.0(182)	60.9(78)	39.1(50)	69.6(128)
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	12.7(8)	87.3(55)	25.6(63)	56.4(31)	43.6(24)	29.9(55)
รวม	25.2(62)	74.8(184)	100.0(246)	59.2(109)	40.8(76)	100.0(184)
	$\chi^2 = 7.48$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02			$\chi^2 = 1.79$, ระดับนัยสำคัญ = 0.40		
	V = 0.17			V = 0.09		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	34.8(8)	65.2(15)	9.4(23)	* (3)	80.0(12)	12.8(15)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	53.3(105)	46.7(92)	80.7(197)	15.2(14)	64.8(78)	78.6(92)
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	58.3(14)	41.7(10)	9.8(24)	* (2)	80.0(9)	8.5(10)
รวม	52.0(127)	48.0(117)	100.0(244)	16.2(19)	83.8(98)	100.0(117)
	$\chi^2 = 3.25$, ระดับนัยสำคัญ = 0.19			$\chi^2 = 0.33$, ระดับนัยสำคัญ = 0.84		
	V = 0.11			V = 0.05		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ในอนาคต

จากตารางที่ 21 พบว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน นั่นคือ สตรีกลุ่มที่ทำหมันสูงสุด ได้แก่ สตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับมากทำหมันร้อยละ 43.2 รองลงมา ร้อยละ 41.7 และ 34.2 ได้แก่ สตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับน้อยและระดับปานกลางตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.13$, $\chi^2 = 4.00$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.09 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีมีผลในทางลบต่อความคิดที่จะทำหมัน ดังจะเห็นได้จากสตรีกลุ่มที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับน้อยคิดทำหมันร้อยละ 57.1 จากนั้นอัตราร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมันได้ลดลงเป็นร้อยละ 46.1 และ 36.0 เมื่อการเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีเพิ่มขึ้น เป็นระดับปานกลางและมากตามลำดับ ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนระดับมากส่วนใหญ่ได้ทำหมันไปหมดแล้ว ส่วนกลุ่มที่เหลืออยู่เป็นพวกที่ยังไม่ยอมรับการทำหมัน เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.09$, $\chi^2 = 4.81$) ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.12 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

ในสตรีกลุ่มที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีแทบจะไม่มีผลหรืออิทธิพลก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการทำหมัน ดังจะเห็นได้จากสตรีกลุ่มที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับน้อย ระดับปานกลาง และมาก ทำหมันในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 23.8, 24.3 และ 25.8 ตามลำดับ ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง (เมื่อไม่ได้นำเอาจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้ามาร่วมพิจารณา) เป็นตัวอย่างของความสัมพันธ์หลง (Spurious relationship) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.95$, $\chi^2 = 0.08$) และค่า V เท่ากับ 0.01 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

สำหรับความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีมีผล ในทิศทางลดต่อความคิดที่จะทำหมัน นั่นคือ เมื่อการเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรี เพิ่มขึ้นจากระดับน้อย เป็นระดับปานกลาง และระดับมาก ร้อยละของสตรีที่คิดจะทำหมัน ได้ลดลงจากร้อยละ 75.0 เป็นร้อยละ 63.1, และ 50.0 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.09$, $\chi^2 = 4.62$) และค่า V เท่ากับ 0.15 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรียังคงมีผลต่อการทำหมัน ในลักษณะ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์เดิม ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.31$, $\chi^2 = 2.32$) และค่า V เท่ากับ 0.09 ซึ่งมีค่าเท่ากับความสัมพันธ์เดิม

ในเรื่องความคิดที่จะทำหมัน ในบรรดาสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ เนื่องจากไม่มีสตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชน ในระดับน้อยตก เป็นตัวอย่าง ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.28$, $\chi^2 = 2.49$) และค่า V เท่ากับ 0.15 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

โดยสรุปกล่าวได้ว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีมีผลต่อการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 0 - 2 คน ที่การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีไม่มีผลต่อการทำหมัน และความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำจนแทบจะ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ส่วนความคิดที่จะทำหมัน การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีมีผล ในทางลดต่อความคิดที่จะทำหมัน และความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ยังคงพบความสัมพันธ์ ในลักษณะ เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น

ตารางที่ 21 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 40 ปี จำแนกตามการเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

การเปิดรับสื่อฯ/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ระดับน้อย	41.7(15)	68.3(21)	7.3(36)	57.1(12)	42.9(9)	7.0(21)
ระดับปานกลาง	34.2(80)	65.8(154)	47.8(234)	46.1(71)	53.9(83)	51.3(154)
ระดับมาก	43.2(95)	56.8(125)	44.9(220)	36.0(45)	64.0(80)	41.7(125)
รวม	38.8(190)	61.2(300)	100.0(490)	42.7(128)	57.3(172)	100.0(300)
	$\chi^2 = 4.00$, ระดับนัยสำคัญ = 0.13			$\chi^2 = 4.81$, ระดับนัยสำคัญ = 0.09		
	V = 0.09			V = 0.12		
0-2 คน						
ระดับน้อย	23.8(5)	76.2(16)	8.5(21)	75.0(12)	* (4)	8.6(16)
ระดับปานกลาง	24.3(33)	75.7(103)	55.3(136)	63.1(65)	36.9(38)	55.7(103)
ระดับมาก	25.8(23)	74.2(66)	36.2(69)	50.0(33)	50.0(33)	35.7(66)
รวม	24.8(61)	75.2(185)	100.0(246)	59.5(110)	40.5(75)	100.0(185)
	$\chi^2 = 0.08$, ระดับนัยสำคัญ = 0.95			$\chi^2 = 4.62$, ระดับนัยสำคัญ = 0.09		
	V = 0.01			V = 0.15		
3 คนขึ้นไป						
ระดับน้อย	66.7(10)	33.3(5)	6.1(15)	* (0)	100.0(5)	4.3(5)
ระดับปานกลาง	48.0(47)	52.0(51)	40.2(98)	11.8(6)	88.2(45)	44.3(51)
ระดับมาก	55.0(72)	45.0(59)	53.7(131)	20.3(12)	79.7(47)	51.3(59)
รวม	52.9(129)	47.1(115)	100.0(244)	15.7(18)	84.3(97)	100.0(115)
	$\chi^2 = 2.32$, ระดับนัยสำคัญ = 0.31			$\chi^2 = 2.49$, ระดับนัยสำคัญ = 0.28		
	V = 0.09			V = 0.15		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคต

จากตารางที่ 22 พบว่า บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรีมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมัน สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ ทำหมันมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา ได้แก่ สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยญาติหรือบุคคลอื่น และผดุงครรภ์แผนโบราณ ทำหมันร้อยละ 38.0 และ 35.0 ตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่าบุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรีมีผลต่อการทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 7.76$) ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.13 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

ในตารางเดียวกัน ความคิดที่จะทำหมันของสตรี พบว่า สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ คิดจะทำหมันสูงสุดคือร้อยละ 57.0 รองลงมา ร้อยละ 32.6 และ 29.5 คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยผดุงครรภ์แผนโบราณ และญาติหรือบุคคลอื่น ตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าบุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 16.84$) และค่า V เท่ากับ 0.24 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรี เข้ามาร่วมพิจารณา พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตร 0 - 2 คน บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายยังคงมีผลต่อการทำหมันในลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์เดิม กล่าวคือ สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ ทำหมันสูงสุดร้อยละ 33.1 รองลงมา ร้อยละ 26.1 และ 20.5 สตรีคลอดบุตรคนสุดท้ายโดยญาติหรือบุคคลอื่น และผดุงครรภ์แผนโบราณ ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.16$, $\chi^2 = 3.61$) และค่า V เท่ากับ 0.13 ซึ่งเท่ากับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรียังคงมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านความคิดที่จะทำหมันคล้ายคลึงกับที่พบมาแล้วข้างต้น คือ สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ คิดจะทำหมันสูงสุดร้อยละ 65.1 รองลงมา ร้อยละ 53.4 และ 52.9 สตรีคลอดบุตรคนสุดท้ายโดยผดุงครรภ์แผนโบราณ และญาติหรือบุคคลอื่น ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.32$, $\chi^2 = 2.24$) และค่า V เท่ากับ 0.12 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.12

สำหรับกลุ่มของสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป พบว่า บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรียังคงมีผลต่อการทำหมันในลักษณะความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 21.22$) และค่า V เท่ากับ 0.30 ซึ่งเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป สตรีที่ทำหมันส่วนใหญ่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผุ้ดูแลครรภ์เป็นผู้ทำคลอดให้ และค่าความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เพิ่มขึ้นจากระดับค่าคือ 0.13 เป็นระดับ 0.30 ซึ่งเป็นระดับปานกลาง อาจเนื่องจากสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผุ้ดูแลครรภ์ ได้ให้แพทย์ทำหมันในขณะที่มาคลอดบุตรคนสุดท้ายไปพร้อมกัน เนื่องจากมีจำนวนบุตรเพียงพอแล้ว

ในด้านความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรีกลุ่มที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่อาจวิเคราะห์ได้ เนื่องจากมีสตรีตก เป็นตัวอย่างน้อยเกินไป ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.96$, $\chi^2 = 0.06$) และค่า V เท่ากับ 0.02 ซึ่งอยู่ในระดับค่า . จึงอาจกล่าวได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

โดยสรุป บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรีมีผลต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรีเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยแพทย์ พยาบาล หรือผุ้ดูแลครรภ์น่าจะทำการทำหมันและคิดที่จะทำหมันมากกว่าสตรีที่คลอดบุตรคนสุดท้ายโดยบุคลากรอื่น ค่าความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาอยู่ในระดับค่า . ยก เว้น ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่บุคลากรทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรีมีผลต่อการทำหมัน เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความผิดปกติ ทำคลอดบุตรคนสุดท้ายของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

บุคลากร/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์	48.5(94)	51.5(100)	41.5(194)	57.0(57)	43.0(43)	36.2(100)
ผดุงครรภ์แผนโบราณ	35.0(71)	65.0(132)	43.4(203)	32.6(43)	67.4(89)	47.8(132)
ญาติ ตลอดเอง บุคคลอื่น	38.0(27)	62.0(44)	15.2(71)	29.5(13)	70.5(31)	15.9(44)
รวม	41.0(192)	59.0(276)	100.0(468)	40.9(113)	59.1(163)	100.0(276)
	$\chi^2 = 7.76$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02			$\chi^2 = 16.84$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.13			V = 0.24		
0-2 คน						
แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์	33.1(41)	66.9(83)	56.4(124)	65.1(54)	34.9(29)	52.5(83)
ผดุงครรภ์แผนโบราณ	20.5(15)	79.5(58)	33.2(73)	53.4(31)	46.6(27)	36.7(58)
ญาติ ตลอดเอง บุคคลอื่น	26.1(6)	73.9(17)	10.5(23)	62.9(9)	47.1(8)	10.8(17)
รวม	28.2(62)	71.8(158)	100.0(220)	59.5(94)	40.5(84)	100.0(158)
	$\chi^2 = 3.61$, ระดับนัยสำคัญ = 0.16			$\chi^2 = 2.24$, ระดับนัยสำคัญ = 0.32		
	V = 0.13			V = 0.12		
3 คนขึ้นไป						
แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์	75.7(53)	24.3(17)	28.2(70)	* (3)	82.4(14)	14.4(17)
ผดุงครรภ์แผนโบราณ	43.1(56)	56.9(74)	52.4(130)	16.2(12)	83.8(62)	62.7(74)
ญาติ ตลอดเอง บุคคลอื่น	43.8(21)	56.3(27)	19.4(46)	* (4)	85.2(23)	22.9(27)
รวม	52.4(130)	47.6(118)	100.0(248)	16.1(19)	83.9(99)	100.0(118)
	$\chi^2 = 21.22$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 0.06$, ระดับนัยสำคัญ = 0.96		
	V = 0.30			V = 0.02		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอกับการทำหมันและความคิดที่จะ
ทำหมันในอนาคต

ผลจากตารางที่ 23 พบว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่ทำหมันสูงสุด ได้แก่ สตรีที่อาศัยอยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอระหว่าง 5 - 10 กิโลเมตร ซึ่งทำหมันร้อยละ 51.4 รองลงมา ร้อยละ 41.7 และ 30.0 อยู่ในกลุ่มสตรีที่อาศัยอยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอต่ำกว่า 5 กิโลเมตร และ 11 กิโลเมตรขึ้นไปตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 18.03$) และค่า V เท่ากับ 0.19 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

ส่วนในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน เช่นเดียวกับการทำหมัน คือ สตรีที่อาศัยอยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอระหว่าง 5 - 10 กิโลเมตร คิดที่จะทำหมันสูงสุดร้อยละ 56.5 รองลงมา ร้อยละ 46.0 และ 35.3 ได้แก่ สตรีที่อาศัยอยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอต่ำกว่า 5 กิโลเมตร และ 11 กิโลเมตรขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยวิธี χ^2 -test พบว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 9.59$) และความสัมพันธ์นี้เมื่อวัดด้วย V เท่ากับ 0.18 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ เข้ามาร่วมพิจารณาผลของระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าระยะทางมีผลต่อการทำหมันในลักษณะไม่เป็นแบบแผน กล่าวคือ สตรีที่อาศัยอยู่ห่างจากตัวอำเภอ 5 - 10 กิโลเมตร ทำหมันมากที่สุดร้อยละ 36.1 รองลงมา ร้อยละ 25.0 และ 19.5 ของสตรีที่ทำหมันอาศัยอยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอต่ำกว่า 5 กิโลเมตร และ 11 กิโลเมตรขึ้นไปตามลำดับ ค่า χ^2 -test ที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.04 ($\chi^2 = 6.04$) และค่า V เท่ากับ 0.15 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.04

ในเรื่องของความคิดที่จะทำหมัน สตรีที่มีบุตร 0 - 2 คน ยังคงพบว่าระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผนดังเช่น ความสัมพันธ์เดิม ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 9.20$) และค่า V เท่ากับ 0.22 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.04

สำหรับสตรีที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปยังคงพบว่าระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อการทำหมันในลักษณะไม่เป็นแบบแผนดังเช่นความสัมพันธ์ที่ปรากฏมาแล้วข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 11.59$) และค่า V เท่ากับ 0.21 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ยังคงพบความสัมพันธ์ในลักษณะเดิมที่พบมาแล้วข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.16$, $\chi^2 = 3.61$) ค่า V เท่ากับ 0.17 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

สรุปกล่าวได้ว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อการทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน และความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ น่าจะมีผลในทางลบต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมัน

ส่วนความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรี พบว่า ระยะทางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 23 ร้อยละของการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความระหวางจากที่อยู่อาศัยของสตรีถึงที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

ระยะทาง/จำนวนบุตร	การทำหมัน		รวม	ความคิดที่จะทำหมัน		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร	41.7(46)	58.3(63)	21.7(108)	46.0(29)	54.0(34)	20.7(63)
5-10 กิโลเมตร	51.4(73)	48.6(69)	28.6(142)	56.5(39)	43.5(30)	22.6(69)
11 กิโลเมตรขึ้นไป	30.0(74)	70.0(173)	49.7(247)	35.3(61)	64.7(112)	56.7(173)
รวม	38.6(192)	61.4(305)	100.0(497)	42.3(129)	57.7(176)	100.0(305)
	$\chi^2 = 18.03$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 9.59$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.19			V = 0.18		
0-2 คน						
ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร	25.0(15)	75.0(45)	24.1(60)	57.8(26)	42.2(19)	24.1(45)
5-10 กิโลเมตร	36.1(22)	63.9(39)	24.5(61)	79.6(31)	20.5(8)	20.9(39)
11 กิโลเมตรขึ้นไป	19.5(25)	80.5(103)	51.4(128)	51.5(53)	48.5(50)	55.1(103)
รวม	24.9(62)	75.1(187)	100.0(249)	58.8(110)	41.2(77)	100.0(187)
	$\chi^2 = 6.04$, ระดับนัยสำคัญ = 0.04			$\chi^2 = 9.20$, ระดับนัยสำคัญ = 0.01		
	V = 0.15			V = 0.22		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร	62.5(30)	37.5(18)	19.4(48)	* (3)	83.3(15)	15.3(18)
5-10 กิโลเมตร	63.0(51)	37.0(30)	32.7(81)	26.7(8)	73.3(22)	25.4(30)
11 กิโลเมตรขึ้นไป	41.2(49)	58.8(70)	48.0(119)	11.4(8)	88.6(62)	59.3(70)
รวม	52.4(130)	47.6(118)	100.0(248)	16.1(19)	83.9(99)	100.0(118)
	$\chi^2 = 11.59$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 3.61$, ระดับนัยสำคัญ = 0.16		
	V = 0.21			V = 0.17		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันใน

อนาคต

จากตารางที่ 24 พบว่า ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลในทางบวกต่อการทำหมันและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันต่ำกว่า 5 ปี ทำหมันร้อยละ 13.5 จากนั้นร้อยละของสตรีที่ทำหมันได้เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 36.4 และ 51.3 เมื่อระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันเพิ่มขึ้น เป็น 5 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลต่อการทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 25.06$) และความสัมพันธ์ที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.23 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

ในด้านความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรีนั้น พบว่า ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันแต่ไม่เป็นแบบแผน ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันระหว่าง 5 - 10 ปี คิดที่จะทำหมันสูงสุดร้อยละ 47.8 รองลงมาร้อยละ 46.7 และ 27.3 สตรีมีระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันต่ำกว่า 5 ปี และ 11 ปีขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี χ^2 -test พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 9.64$) ค่า V เท่ากับ 0.18 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตร 0 - 2 คน ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันยังคงมีผลในทางบวกต่อการทำหมันของสตรี คือ สตรีที่มีระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันระหว่าง 5 - 10 ปี ทำหมันร้อยละ 23.8 จากนั้นร้อยละของการทำหมันได้เพิ่มขึ้น เป็น 42.6 เมื่อระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันเพิ่มขึ้น เป็น 11 ปีขึ้นไปตามลำดับ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 14.16$) และ V เท่ากับ 0.24 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในบรรดาสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าระยะเวลารับรู้เรื่อง การทำหมันของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันอย่างไม่เป็นแบบแผนดังเช่นความสัมพันธ์ที่พบมาแล้วข้างต้น ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.23$, $\chi^2 = 2.92$) และความ สัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V เท่ากับ 0.12 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.06

สำหรับกลุ่มของสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมัน ของสตรียังคงมีผลบวกต่อการทำหมันในลักษณะ เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตร ที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 5.64$) และ V เท่ากับ 0.15 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.08

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ยังคงพบว่าระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันแต่ไม่ เป็นแบบแผน คล้ายคลึงกับความสัมพันธ์เดิมที่พบมาแล้วข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้า มาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.08$, $\chi^2 = 4.84$) และ V เท่ากับ 0.20 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.02

สรุปโดยทั่วไป ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลบวกต่อการทำหมัน เป็นไป ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และค่าความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาอยู่ในระดับค่า

สำหรับความคิดที่จะทำหมัน พบว่า ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลต่อ ความคิดที่จะทำหมันแต่ไม่ เป็นแบบแผน และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า ระยะเวลารับรู้เรื่องการทำหมันของสตรีน่าจะมีผลบวกต่อการทำหมันและ ความคิดที่จะทำหมัน

ตารางที่ 24 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตรสของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความระยะเวลา
รับรู้เรื่องการทำหมั้นของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

ระยะเวลา/จำนวนบุตร	การทำหมั้น			ความคิดที่จะทำหมั้น		
	ทำ	ไม่ทำ	รวม	คิด	ไม่คิด	รวม
ต่ำกว่า 5 ปี	13.5(7)	86.5(45)	10.6(52)	46.7(21)	53.3(24)	15.0(45)
5-10 ปี	36.4(102)	63.6(178)	57.1(280)	47.8(85)	52.2(93)	59.3(178)
11 ปีขึ้นไป	51.3(81)	48.7(77)	32.2(168)	27.3(21)	72.7(56)	25.7(77)
รวม	38.8(190)	61.2(300)	100.0(490)	42.3(127)	57.7(173)	100.0(300)
	$\chi^2 = 25.08$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 9.64$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.23			V = 0.18		
9-2 คน						
ต่ำกว่า 5 ปี	*(2)	93.9(31)	13.5(33)	51.6(16)	48.4(15)	16.9(31)
5-10 ปี	23.8(39)	76.2(125)	67.2(164)	63.2(79)	36.8(46)	68.3(125)
11 ปีขึ้นไป	42.6(20)	57.4(27)	19.3(47)	48.1(13)	51.9(14)	14.8(27)
รวม	25.0(61)	75.0(183)	100.0(244)	59.0(108)	41.0(75)	100.0(183)
	$\chi^2 = 14.16$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00			$\chi^2 = 2.92$, ระดับนัยสำคัญ = 0.23		
	V = 0.24			V = 0.12		
3 คนขึ้นไป						
ต่ำกว่า 5 ปี	26.3(8)	73.7(14)	7.7(19)	35.7(5)	64.3(9)	12.0(14)
5-10 ปี	54.3(63)	45.7(53)	47.2(116)	11.3(6)	88.7(47)	45.3(53)
11 ปีขึ้นไป	55.0(61)	45.0(50)	45.1(111)	16.0(8)	84.0(42)	42.7(50)
รวม	52.4(129)	47.6(117)	100.0(246)	16.2(19)	83.8(98)	100.0(117)
	$\chi^2 = 5.64$, ระดับนัยสำคัญ = 0.05			$\chi^2 = 4.84$, ระดับนัยสำคัญ = 0.08		
	V = 0.15			V = 0.20		

จำนวนหัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

แหล่งข่าวสาร เรื่องการทำหมันกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรี

จากตารางที่ 25 พบว่า แหล่งข่าวสาร เรื่องการทำหมันของสตรีมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่มากนัก และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า แหล่งข่าวสารจากญาติหรือเพื่อนน่าจะมีผลต่อการทำหมันมากกว่าแหล่งข่าวสารอื่น ๆ กล่าวคือ สตรีที่ได้รับข่าวสาร เรื่องการทำหมันจากสื่อสารมวลชนทำหมันมากที่สุดร้อยละ 46.7 รองลงมาร้อยละ 40.7 และ 36.7 ของสตรีที่ทำหมันได้รับข่าวสาร เรื่องการทำหมันครั้งแรกจากแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และญาติหรือเพื่อนของคนตามลำดับ เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.45$, $\chi^2 = 1.57$) และ V มีค่าเท่ากับ 0.06 ซึ่งอยู่ในระดับค่า จนอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

สำหรับความคิดที่จะทำหมันในอนาคตของสตรีนั้น พบว่า สตรีที่ได้รับข่าวสาร เรื่องการทำหมันจากสื่อสารมวลชนคิดที่จะทำหมันมากที่สุด คือ ร้อยละ 50.0 รองลงมา ร้อยละ 43.1 และ 40.2 สตรีได้รับข่าวสาร เรื่องการทำหมันจากญาติหรือเพื่อนของคน และแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่าแหล่งข่าวสารจากญาติหรือเพื่อนน่าจะมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันของสตรีมากกว่าแหล่งข่าวสารอื่น ๆ ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.72$, $\chi^2 = 0.64$) และค่า V เท่ากับ 0.05 ซึ่งอยู่ในระดับค่าจนแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน แหล่งข่าวสาร เรื่องการทำหมันของสตรียังคงมีผลหรืออิทธิพลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่ได้รับข่าวสารจากแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำหมันร้อยละ 28.8 รองลงมา ร้อยละ 23.2 ของสตรีที่ทำหมันได้รับข่าวสารจากญาติหรือเพื่อนของคน และมีสตรีที่ได้รับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนทำหมันเพียง 4 รายเท่านั้น เมื่อทดสอบระดับนัยสำคัญด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.64$, $\chi^2 = 0.86$) ค่า V เท่ากับ 0.06 ซึ่งเท่ากับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีบุตรอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน สตรีที่ได้รับข่าวสารเรื่องการทำหมันจากแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดที่จะทำหมันสูงสุดร้อยละ 61.4 รองลงมา ร้อยละ 58.6 และ 58.3 เป็นสตรีที่ได้รับข่าวสารเรื่องการทำหมันจากญาติหรือเพื่อน และสื่อสารมวลชน ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากความสัมพันธ์เดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีเข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.93$, $\chi^2 = 0.13$) และค่า V เท่ากับ 0.02 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

สำหรับกลุ่มของสตรีที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป แหล่งข่าวสารเรื่องการทำหมันของสตรียังคงมีความสัมพันธ์ต่อการทำหมันในลักษณะเดิมที่พบมาแล้วดังกล่าวข้างต้น (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันเข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.30$, $\chi^2 = 2.41$) และค่า V เท่ากับ 0.09 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่อาจวิเคราะห์ได้เนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างน้อยเกินไป และเมื่อทดสอบระดับนัยสำคัญด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.57$, $\chi^2 = 1.10$) ค่า V เท่ากับ 0.09 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

โดยสรุปกล่าวได้ว่า สตรีที่ได้รับข่าวสารเรื่องการทำหมันจากสื่อสารมวลชนทำหมันมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารเรื่องการทำหมันจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนความคิดที่จะทำหมัน สตรีที่ได้รับข่าวสารเรื่องการทำหมันจากสื่อสารมวลชนคิดที่จะทำหมันมากกว่าสตรีที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ที่สตรีที่ได้รับข่าวสารจากแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลับคิดที่จะทำหมันมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ

ตารางที่ 25 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความแห่งข่าวสาร
เรื่องการทำหมั้นของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

แหล่งข่าว / จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
แม่ทัพ, พยาบาล, ผอ.กองการ						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	40.7(77)	59.3(112)	38.3(189)	40.2(45)	59.8(67)	37.1(112)
ญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน	36.7(101)	63.3(174)	55.7(276)	43.1(75)	56.9(99)	57.6(174)
สื่อสารมวลชน	46.7(14)	53.3(16)	6.1(30)	50.0(8)	50.0(8)	5.9(16)
รวม	38.9(182)	61.1(302)	100.0(484)	42.4(128)	57.6(174)	100.0(302)
	$\chi^2 = 1.57$, ระดับนัยสำคัญ = 0.45			$\chi^2 = 0.64$, ระดับนัยสำคัญ = 0.72		
	V = 0.06			V = 0.05		
0-2 คน						
แม่ทัพ, พยาบาล, ผอ.กองการ						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	28.8(29)	71.3(57)	32.4(80)	61.4(35)	38.6(22)	30.8(57)
ญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน	23.2(35)	76.8(116)	61.1(151)	58.6(68)	41.4(48)	62.7(116)
สื่อสารมวลชน	* (4)	75.0(12)	6.5(16)	58.3(7)	41.7(5)	6.5(12)
รวม	25.1(62)	74.9(185)	100.0(247)	59.5(110)	40.5(75)	100.0(185)
	$\chi^2 = 0.86$, ระดับนัยสำคัญ = 0.64			$\chi^2 = 0.13$, ระดับนัยสำคัญ = 0.93		
	V = 0.06			V = 0.02		
3 คนขึ้นไป						
แม่ทัพ, พยาบาล, ผอ.กองการ						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	49.5(54)	50.5(55)	44.1(109)	18.2(10)	81.8(45)	47.0(55)
ญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน	53.2(86)	46.8(58)	50.2(124)	12.1(7)	87.9(51)	49.6(58)
สื่อสารมวลชน	71.4(10)	* (4)	5.7(14)	* (1)	* (3)	3.4(4)
รวม	52.6(130)	47.4(117)	100.0(247)	15.4(18)	84.6(99)	100.0(117)
	$\chi^2 = 2.41$, ระดับนัยสำคัญ = 0.30			$\chi^2 = 1.10$, ระดับนัยสำคัญ = 0.57		
	V = 0.09			V = 0.09		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คนกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคต

จากตารางที่ 26 พบว่า สตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายการมีบุตร 2 คน ทำหมันในอัตรา ร้อยละที่สูงกว่าสตรีที่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายนี้ กล่าวคือ สตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ทำหมันในอัตราร้อยละ 51.6 ในขณะที่สตรีที่เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยทำหมัน ร้อยละ 35.7 และ 35.2 ตามลำดับ ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า สตรีที่เห็นด้วยกับนโยบายการมีบุตร 2 คน น่าจะทำหมันและคิดที่จะทำหมันมากกว่าสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 8.28$) และค่า V เท่ากับ 0.13 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับค่า

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คน มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในความคิดที่จะทำหมันและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีที่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายนี้คิดที่จะทำหมันสูงสุดร้อยละ 51.1 ในขณะที่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งคิดทำหมันเพียงร้อยละ 31.1 เท่านั้น ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 7.66$) และค่า V เท่ากับ 0.16 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของสตรีเข้าร่วมพิจารณา ในกลุ่มสตรีที่มีบุตร 0 - 2 คน ทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คนยังคงก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันดังความสัมพันธ์ที่พบมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ สตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ทำหมันสูงสุด ร้อยละ 28.0 ในขณะที่สตรีที่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งทำหมันร้อยละ 23.2 และ 25.2 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.86$, $\chi^2 = 0.28$) และค่า V เท่ากับ 0.03 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.10

ส่วนทางด้านความคิดที่จะทำหมันของกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรอยู่ระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คน มีผลต่อความคิดที่จะทำหมันในลักษณะ เดิมที่พบมาแล้ว ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.37$, $\chi^2 = 1.95$) และ V เท่ากับ 0.10 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.06

สำหรับกลุ่มของสตรีที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป ทักษะคิดเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คน ยังคงมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหน้าที่ในลักษณะเดิม (เมื่อไม่ได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณา) ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.23$, $\chi^2 = 2.87$) และ V เท่ากับ 0.10 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหน้าที่ของสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่อาจวิเคราะห์ได้ เนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างน้อยเกินไป ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.08$, $\chi^2 = 5.05$) และ V เท่ากับ 0.20 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

โดยสรุป สตรีที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยกับนโยบายการมีบุตร 2 คน เป็นสตรีที่ทำหน้าที่มากกว่าสตรีกลุ่มที่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนความคิดที่จะทำหน้าที่ สตรีที่มีทัศนคติเห็นด้วยกับนโยบายนี้คิดที่จะทำหน้าที่มากกว่าสตรีที่ไม่เห็นด้วย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนตามทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการมีบุตร 2 คน และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

ทัศนคติ/จำนวนบุตร	การทำหมั้น			ความคิดที่จะทำหมั้น		
	ทำ	ไม่ทำ	รวม	คิด	ไม่คิด	รวม
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	35.7 (74)	64.9 (133)	42.0 (207)	51.1 (68)	48.9 (65)	49.9 (133)
เห็นด้วย	35.2 (68)	64.8 (125)	39.1 (193)	37.6 (47)	62.4 (78)	41.3 (125)
ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	51.6 (48)	48.4 (45)	18.9 (83)	21.1 (14)	68.9 (31)	14.9 (45)
รวม	38.5 (190)	61.5 (303)	100.0 (493)	42.6 (129)	57.4 (174)	100.0 (303)
	$\chi^2 = 8.28$, ระดับนัยสำคัญ = 0.01			$\chi^2 = 7.66$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02		
	V = 0.13			V = 0.16		
0-2 คน						
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	25.2 (32)	74.8 (95)	51.4 (127)	62.1 (59)	37.9 (36)	51.1 (95)
เห็นด้วย	23.2 (22)	76.8 (73)	38.5 (85)	58.9 (43)	41.1 (30)	39.2 (73)
ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	28.0 (7)	72.0 (18)	10.1 (25)	44.4 (8)	55.6 (10)	9.7 (18)
รวม	24.7 (61)	75.3 (186)	100.0 (247)	59.1 (110)	40.9 (76)	100.0 (186)
	$\chi^2 = 0.28$, ระดับนัยสำคัญ = 0.86			$\chi^2 = 1.95$, ระดับนัยสำคัญ = 0.37		
	V = 0.03			V = 0.10		
3 คนขึ้นไป						
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	52.5 (42)	47.5 (38)	32.5 (80)	23.7 (8)	76.3 (29)	32.5 (38)
เห็นด้วย	46.9 (46)	53.1 (52)	39.8 (98)	*(4)	92.3 (48)	44.4 (52)
ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	60.3 (41)	39.7 (27)	27.6 (68)	22.2 (6)	77.8 (21)	23.1 (27)
รวม	52.4 (129)	47.6 (117)	100.0 (246)	16.2 (19)	83.8 (98)	100.0 (117)
	$\chi^2 = 2.87$, ระดับนัยสำคัญ = 0.23			$\chi^2 = 5.05$, ระดับนัยสำคัญ = 0.08		
	V = 0.10			V = 0.20		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ทัศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันกับการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันใน
อนาคตของสตรี

จากตารางที่ 27 พบว่า ทัศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันทำให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากสตรีที่เห็นว่าควรมีการให้สิ่งจูงใจและสตรีที่เห็นว่าไม่ควรมีการให้สิ่งจูงใจทำหมันร้อยละ 40.5 และร้อยละ 36.8 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติที่ตั้งไว้ที่ว่า สตรีที่เห็นด้วยกับนโยบายการมีบุตร 2 คน น่าจะทำหมันมากกว่าสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ แต่เมื่อทดสอบหาระดับนัยสำคัญทางสถิติด้วย χ^2 -test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.33$, $\chi^2 = 2.17$) และความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาที่วัดด้วย V มีค่าเท่ากับ 0.06 ซึ่งอยู่ในระดับค่า ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าทัศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากสตรีไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งจูงใจมากนัก ถ้าจะทำหมันคงเป็นเรื่องของการยุติการมีบุตร เป็นสำคัญ

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน พบว่า สตรีที่เห็นว่าไม่ควรมีการให้สิ่งจูงใจคิดที่จะทำหมันสูงสุด คือ ร้อยละ 54.7 ในขณะที่สตรีที่เห็นว่าควรมีคิดที่จะทำหมันร้อยละ 39.1 เท่านั้น ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่าสตรีที่เห็นด้วยกับนโยบายการมีบุตร 2 คน น่าจะทำหมันและคิดที่จะทำหมันมากกว่าสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.02 ($\chi^2 = 8.15$) และค่า V เท่ากับ 0.17 ซึ่งอยู่ในระดับค่า

เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เข้ามาร่วมพิจารณา พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ทัศนคติในเรื่องการให้สิ่งจูงใจยังคงทำให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากสตรีที่เห็นว่าควรมีสิ่งจูงใจทำหมันร้อยละ 26.9 ในขณะที่สตรีที่เห็นว่าไม่ควรมีทำหมันร้อยละ 25.3 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.11$, $\chi^2 = 4.30$) และค่า V เท่ากับ 0.13 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.07

สำหรับความคิดที่จะทำหมัน ในบรรดาสตรีที่มีบุตรระหว่าง 0 - 2 คน ยังคงพบว่าทัศนคติในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันในลักษณะความสัมพันธ์เดิม คือ สตรีที่เห็นว่าไม่ควรมีการให้สิ่งจูงใจคิดจะทำหมันสูงสุดร้อยละ 66.1 ในขณะที่สตรีที่เห็นว่าควรมีการให้สิ่งจูงใจคิดทำหมันร้อยละ 58.1 ตามลำดับ ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.26$, $\chi^2 = 2.67$) และค่า V เท่ากับ 0.12 ซึ่งลดลงจากเดิม 0.15

ในกลุ่มสตรีที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป ทศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันยังคงทำให้เกิดความแตกต่างในการทำหมันแต่ไม่มากนัก ดังเช่นความสัมพันธ์เดิม ค่า χ^2 -test ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.93$, $\chi^2 = 0.13$) และค่า V เท่ากับ 0.02 ซึ่งใกล้เคียงกับความสัมพันธ์เดิม

ในด้านความคิดที่จะทำหมันของสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ยังคงพบว่าทศนคติในเรื่องสิ่งจูงใจมีผลต่อความคิดที่จะทำหมันดังความสัมพันธ์เดิม ค่า χ^2 -test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ($\chi^2 = 9.26$) และค่า V เท่ากับ 0.28) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.11

โดยสรุปทศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันมีผลก่อให้เกิดความแตกต่างในการทำหมัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า

ในด้านความคิดที่จะทำหมัน ทศนคติของสตรีในเรื่องสิ่งจูงใจให้ทำหมันก่อให้เกิดความแตกต่างในความคิดที่จะทำหมัน แต่ตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า สตรีที่เห็นด้วยกับนโยบายการมีบุตร 2 คน น่าจะทำหมันและคิดทำหมันมากกว่าสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ และค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ร้อยละของการทำหมั้นและความคิดที่จะทำหมั้นในอนาคตของผู้สมรสที่ภรรยาอายุไม่เกิน 49 ปี จำนวนความถี่ของสตรี
ในเรื่องนี้จึงงใจให้ทำหมั้น และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

ทัศนคติ/จำนวนบุตร	การทำหมั้น		รวม	ความคิดที่จะทำหมั้น		รวม
	ทำ	ไม่ทำ		คิด	ไม่คิด	
ควรมี	40.5(134)	59.5(197)	67.1(331)	39.1(77)	60.9(120)	65.2(197)
ไม่ออกความเห็น	26.9(7)	73.1(19)	5.3(26)	26.3(5)	73.7(14)	6.3(19)
ไม่ควรมี	36.8(50)	63.2(86)	27.6(136)	54.7(47)	45.3(39)	28.5(86)
รวม	38.7(191)	61.3(302)	100.0(493)	42.7(129)	57.3(173)	100.0(302)
	$\chi^2 = 2.17$, ระดับนัยสำคัญ = 0.33			$\chi^2 = 8.15$, ระดับนัยสำคัญ = 0.02		
	V = 0.06			V = 0.17		
0-2 คน						
ควรมี	26.9(49)	73.1(117)	64.8(160)	58.1(68)	41.9(49)	63.2(117)
ไม่ออกความเห็น	* (0)	100.0(12)	4.9(12)	41.7(5)	58.3(7)	6.5(12)
ไม่ควรมี	25.3(19)	74.7(56)	30.4(75)	66.1(37)	33.9(19)	30.3(56)
รวม	25.1(62)	74.9(185)	100.0(247)	59.5(110)	40.5(75)	100.0(185)
	$\chi^2 = 4.30$, ระดับนัยสำคัญ = 0.11			$\chi^2 = 2.67$, ระดับนัยสำคัญ = 0.26		
	V = 0.13			V = 0.12		
3 คนขึ้นไป						
ควรมี	53.2(91)	46.8(80)	89.5(171)	11.3(9)	88.8(71)	68.4(80)
ไม่ออกความเห็น	50.0(7)	50.0(7)	5.7(14)	* (0)	100.0(7)	6.0(7)
ไม่ควรมี	50.8(31)	49.2(30)	24.8(61)	33.3(10)	66.7(20)	25.8(30)
รวม	52.4(129)	47.6(117)	100.0(246)	16.2(19)	83.8(98)	100.0(117)
	$\chi^2 = 0.13$, ระดับนัยสำคัญ = 0.93			$\chi^2 = 9.26$, ระดับนัยสำคัญ = 0.00		
	V = 0.02			V = 0.28		

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย